

Івченко Л.О.

Погуда Н.В.

Миرونенко А.М.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЯК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОБСЯГИ ВИЇЗНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ.

Різні аспекти впливу туризму на розвиток економіки будь-якої країни і всього світу вивчаються досить широко. При цьому розглядаються як позитивні сторони впливу туризму (внесок у ВВП і рівень зайнятості населення, стимулятор нових видів економічної діяльності, один з основних інструментів регіонального розвитку), так і його негативний вплив (пошкодження і навіть руйнування природних та історичних пам'яток, погіршення екологічної ситуації, створення незручностей населенню найбільш відвідуваних місць) [1]. Характеристику чинників позитивної та негативної дії, які впливають на функціонування та розвиток туристичної галузі в Україні наведено в роботі Ю.Б. Миронова і І.І. Свидрук [2]. Питання удосконалення моделі та стратегії туристичної політики країн, нормативно-правової бази, форм міжнародного співробітництва розглядаються в роботі А. О. Самойленко [3].

Дослідження зарубіжних авторів присвячуються оцінці економічного впливу туризму на розвиток країн, аналізуються типові підходи до отримання оцінок економічних наслідків його розвитку [4].

За рекомендацією ООН, ВВП - основний показник, що вимірює обсяги національного виробництва. Туризм прийнято вважати профілюючою галуззю, якщо він створює більше 8% від ВВП країни і більше 10% ВВП регіону. За даними найбільшого світового каталогу відкритих і публічних даних Кноета за 2018 рік туризм в деяких регіонах світу створює близько 2/3 ВВП країни (Сейшельські острови - 67,1%, Мальдіви - 66,4%,) [5]. Серед країн - сусідів України найбільший внесок у ВВП країни дає туризм Грузії (33,7%). Відповідно до цих джерел внесок туризму у ВВП України в 2018 р

склав 5,4%. Прямий внесок в зайнятість населення України становить 1,3% (загальний внесок туризму 4,9%), в Грузії - 8,6% (загальний внесок - 29,5%), на Сейшелах - 26,8% (загальний внесок 66,7%).

Таким чином, вивченню впливу туризму на розвиток світової економіки і окремих регіонів приділяється достатньо уваги. Однак зворотна, мало вивчена задача, а саме дослідження факторів, які впливають на формування туристичних потоків, також здається цікавою.

У даній роботі ставилася мета встановлення кореляції і отримання кількісної оцінки впливу деяких макроекономічних факторів на виїзні туристичні потоки.

З метою перевірки гіпотези про існування кореляційного зв'язку між виїзними потоками і макроекономічними факторами, а також отримання кількісних оцінок такого зв'язку використовувалися статистичні дані як динамічних рядів, так і просторової вибірки досліджуваних показників.

Вивчалися виїзні потоки десяти країн: Франції, Німеччини, Італії, Польщі, Болгарії, Грузії, Румунії, України, Туреччини, Єгипту. Країни вибиралися за такими ознаками:

- економічно розвинені країни Європи з великими виїзними туристичними потоками;
- європейські країни що розвиваються;
- популярні туристичні країни серед європейців.

Для проведення кореляційного аналізу кількості виїжджаючих з країни з макроекономічними факторами були обрані наступні показники:

- рівень інфляції (%);
- ВВП на душу населення (дол. США);
- середня зарплата (дол. США);
- чисті заощадження у складі ВВП (%).

Кореляційні матриці за участю всіх показників було побудовано як для динамічного ряду (2009-2018pp) кожної з країн, що досліджувались, так і просторової вибірки по країнам за даними 2018 р. В табл. 1 представлено

кореляційну матрицю, побудовану за статистичними даними для десяти країн.

Таблиця 1

Кореляційна матриця за даними просторової вибірки (10 країн, 2018 р.)

	Кількість виїжджаючих	ВВП/душу населення	Середня зарплата	Інфляція	Чисті заощадження у складі ВВП
Кількість виїжджаючих	1,0000				
ВВП/душу населення	0,7290	1,0000			
Середня зарплата	0,7800	0,9958	1,0000		
Інфляція	-0,3145	-0,5544	-0,5330	1,0000	
Чисті заощадження у складі ВВП	0,3577	0,4806	0,4904	-0,4017	1,0000

* побудовано за статистичними даними [5]

Результати перевірки кореляційної залежності кількості виїжджаючих з країни від макроекономічних факторів:

- ВВП на душу населення ($R \approx 0.73$) – сильний кореляційний зв'язок;
- середня заробітна плата ($R = 0.78$) – сильний кореляційний зв'язок;
- інфляція ($R \approx -0.31$) – слабкий зворотний кореляційний зв'язок;
- чисті заощадження у складі ВВП ($R \approx 0.36$) – слабкий кореляційний зв'язок (для окремих країн не аналізувалось).

Сильний кореляційний зв'язок між факторами ВВП на душу населення і середньою зарплатою (мультиколінеарність) не дозволяє проводити багатфакторне моделювання. Тому методами простого лінійного регресійного аналізу було проведено оцінювання впливу кожного із макроекономічних факторів на зростання (падіння) виїзного туристичного потоку для кожної із 10 країн (Табл. 2). Задля виділення певних тенденцій проводилось оцінювання навіть тоді, коли зв'язок між показником, що визначається (кількість виїжджаючих із країни) і факторами, що на цей показник, очікувано, впливає був слабким, або був практично відсутнім.

Підсумки кореляційно-регресійного аналізу за країнами

Країна	Зростання (падіння) виїзного потоку в залежності від факторів*					
	Інфляція, 1%		ВВП/душу населення, 1\$		Середня з/п, 1\$	
	R	Тис.осіб (%)	R	Тис.осіб (%)	R	Тис.осіб (%)
Франція	-0,13	-195 (0,73%)	-0,19	-0,095(0,0004%)	0,74	11(0,04%)
Німеччина	0,19	1929 (1,78%)	0,33	1,03 (0,0009%)	0,67	18,55 (0,02%)
Італія	-0,04	-80 (0,24%)	0,92	1,17 (0,0035%)	0,61	14,08 (0,04%)
Болгарія	-0,06	-36 (0,54%)	0,66	9,35 (0,14%)	0,78	9,35 (0,14%)
Польща	-0,66	-846(6,61%)	0,52	1,083 (0,01%)	0,89	15,19 (0,12%)
Румунія	-0,31	-436 (2,07%)	0,87	2,72 (0,01%)	0,94	17,78 (0,08%)
Грузія	-0,39	-71(2%)	0,6	0,84 (0,02%)	0,88	6,9 (0,19%)
Україна	-0,45	-62(0,22%)	0,33	1,6(0,01%)	0,53	19,75(0,07%)
Туреччина**	0,5	207 (2,48%)	0,13	0,15 (0,0018%)	-	-
Єгипет	-0,69	-143 (2,3%)	0,91	1,6 (0,03%)	0,91	8 (0,13%)

*оцінено незалежно від ступеню кореляції (коефіцієнту кореляції R);

**недостатньо даних

Для кожного із факторів (інфляція, ВВП на душу населення і середня зарплата) наведено: коефіцієнт кореляції R, зміна виїзного потоку (тис. осіб), зміна виїзного потоку (у відсотках від загального виїзного потоку).

Узагальнюючі висновки щодо проведених досліджень:

Виїзні потоки розвинених країн, таких як Франція, Німеччина, Італія, а також Болгарія практично не реагують на динаміку рівня інфляції в країні. Рівень інфляції цих країн достатньо низький і стабільний.

Найбільш чутливими до інфляційних процесів в країні виявились Польща (зростання рівня інфляції на 1% викликає зменшення виїзного туристичного потоку на 6,61%), Єгипет (1% інфляції зменшує виїзний потік на 2,3%), Румунія (зменшення на 2,07%) і Грузія (зменшення на 2%).

Збільшення ВВП на душу населення на 1\$ суттєво корелює із виїзними потоками Італії, Румунії і Єгипту;

Зменшення (збільшення) середньої заробітної плати – макроекономічний фактор, що найбільш впливає на виїзні потоки країн. Суттєве зростання виїзного потоку від зростання цього фактору на 1\$ спостерігається практично в усіх країнах, що досліджувались.

Література

1. Лебедєва О.А., Вплив сектору туристичних послуг на розвиток національної економіки. - Економіка розвитку. - 2010. - №4. - С.34-37.
2. Ю.Б. Миронов, І.І. Свидрук ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ. - Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26.6, с.255-262
3. А. О. Самойленко, аспірант, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара РОЛЬ ТУРИЗМУ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ, - Інвестиції: практика та досвід No 20/2013, с. 72-76
4. The Impact of Tourism on Economic Growth: The Case of Turkey, - Yusuf Akan, Cem Işık and Ibrahim Arslan - Journal of Tourism, Volume IX, 2007
<https://www.researchgate.net/publication/228270513>
5. <https://knoema.ru/atlas>